

Izhaja:
10. in 25. vsakega
mesca.

MIR.

Velja:
za celo leto 1 gold.,
po pošti prejeman
1 gld. 24 kr.

Dopisi naj se frankujejo.
Rokopisi se ne vračajo.
Razpošilja se v tiskarni.

Vsakemu svoje!

Denar naj se pošilja pod
napisom: Izdajatelju
„Mira“.

Leto VII.

V Celovcu 25. januarja 1888.

Št. 2.

Častitim udom družbe sv. Mohorja in narodu slovenskemu naznanjamo sree pretresujočo izgubo moža nam vsem najdražjega. Po osemtedenskem bolehanju in hudem trpljenju izročil je svojemu Stvarniku krepostno dušo svojo prečastiti

Monsignor Andrej Einspieler

častni kamornik sv. Očeta, kn. šk. duhovni svetovalec, zlatomašnik, dosluženi c. k. profesor viših realnih šol v Celovcu, deželni poslanec, častni občan mnogih slovenskih srenj itd.

dné 16. prosinca t. l. ob 9. uri zjutraj v 75. letu svojega prezaslužnega življenja, po večkratnem prejemu sv. zakramentov.

Družba sv. Mohorja žaluje za njim kot svojim očetom: blagi rajnci jej je bil dejanski ustanovnik, prvi predsednik, potem podpredsednik in blagajnik do sedaj.

Podrl se je z njim najmočnejši steber mnogim dobrodelnim napravam in družbam; odstopil je z bojnega polja neprestrašeni boritelj za „vero, dom, cesarja“; — s krvavečim srcem plakajo koroški Slovenci za svojim voditeljem.

Le blažilna misel na previdnost božjo, ki čuva nad nami, more nas tolažiti.

Bog mu daj večni mir in pokoj!

V Celovcu, dne 18. prosinca l. 1888.

Odbor družbe sv. Mohorja.

Častitim naročnikom!

Vsled prebitke izgube, ktera nas je zadela po smrti našega neustrašenega zagovornika na političnem polji msgr. **Andreja Einspielerja**, je zgubil „Mir“ svojega ustanovnika, izdajatelja in urednika.

Naznanjam s tem vsem častitim naročnikom, da sem zdaj prevzel jaz „Mir“ v svojo lastnino. Izhajal bode list tudi zanaprej v duhu predragega rajncega. Neustrašeno bo zagovarjal najdražje svetinje slovenskega naroda: vero in materni jezik. Kakor dosedaj bo tudi zanaprej njegovo geslo: „Vse za vero, dom in cesarja!“

Častite naročnike in podpornike prosimo, naj nam ostanejo tudi zanaprej zvesti in nam tako pomagajo braniti pravice našega milega naroda. Ako se je vrnila pri razpošiljanji prvih dveh številk ktera pomota, prosimo, naj nam čast. naročniki ne zamerijo. Bolezen in smrt pokojnega ste redno razpošiljanje nekoliko zavirali. One, ki si „Mir“ več naročiti nočejo, uljudno prosimo, naj nam pošljejo nazaj 1. številko, ki je nam čisto pošla, da zamoremo tistim naročnikom vstreči, ki 1. številke niso prejeli.

List velja za Celovec 1 gld., po pošti prejeman 1 gld. 24 kr.

V Celovcu, 24. januarja 1888.

Gregor Einspieler,
lastnik in izdajatelj.

Andreja Einspielerja bolezen, smrt in pogreb.

Zoper smrt ga ni zdravila. Ako starega človeka moči zapustijo, potem je zastoj vsa zdravniška pomoč. Že proti koncu novembra je naš Andrej pešati začel. Želodec ni hotel več prebavljati. Sloveči zdravnik dr. Smolej je sicer toliko opravil, da je bolnik spet jesti začel; pa kaj pomaga, ko si je smrt po drugi strani izvojevala svojo pravico, ki jo ima do človeka. Začele so otekati noge in život, in bolnika je začela mučiti naduha. Kri je začela vodeniti in stopivša v glavo, je bolniku vzela zavest. Močna natora bolnikova se je dolgo branila; zelo mučni so bili rajncega poslednji dnevi, milo je zdihoval in klical na pomoč; sorodnikom je bilo le to v tolažbo, da ni bil več pri zavesti, torej tudi bolečin najbrže ni čutil. V nedeljo 15. t. m., na god presladkega imena Jezusovega, postal je že bolj miren, in 16. den januarja je izdihnil svojo blago dušo. Razun zadnjih treh dni pa je bil ves čas pri polni pameti; kedar je bil sam, držal je rožni venec v roki in molil; kedar je pa prišel znanec, razgovarjal se je z njim o vsakdanjih rečeh, najraje o svojih dragih Slovencih. Za svoj list „Mir“ se je zanimal do zadnjega hipa, in njegov obstanek zagotoviti, bila mu je prva skrb.

Einspielerjeva smrt je bil pomenljiv dogodek za vso Koroško. Revežem je umrl dolgoletni dobotnik, Slovincem spoštovani voditelj, nasprotnikom pa nasprotnik, ktereга so se vedno bali. Pri slovesnem pogrebu dne 18. t. m. je bilo vse mesto po konci. Tudi iz dežele je prišlo mnogo hvaležnega slovenskega ljudstva. Koroška duhovščina bila je do malega vsa zastopana; deželni predsednik, ravno tako deželni poslanci in drugi. Posebno pa nas je veselilo, videti došle gospode iz bele Ljubljane, iz Slov. Gradca itd. Iz Ljubljane so prišli g. Ivan

Hribar, g. dr. Majaron, g. Žitnik, vrednik „Slovenca“, g. Šarabon, stolni kaplan; iz Slov. Gradca g. dr. Hrašovec. Odličnih udeležencev iz Koroške nam zaradi velikega števila ni možno naštevati.

Pred in za rakvo so se nosili prekrasni veneci. Darovali pa so vence: Družba sv. Mohora, Celovski Slovenci, Matica slovenska, družba sv. Jeronima v Zagrebu, Julij pl. Kleinmayr v Gorici, Goriški Slovenci, J. R. Hočevnar v Velikovecu, slovenski poslanci deželnega zbora štajerskega, narodni poslanci Kranjski, ljubljanski „Sokol“, čitalnica ljubljanska, „Slov. Narod“, „Slovenec“, Slov. pisateljsko društvo, akad. društvo „Slovenija“, akad. društvo „Triglav“, dr. Ivan Tavčar v Ljubljani, rodbina Hrašovec, podružnica sv. Cirila in Metoda v Beljaci, rodbina Janežičeva v Celovcu, čitalnica Celjska, bogoslovci ljubljanski, banka „Slavija“, ptujski Slovenci.

Brzovjavk došlo je blizo 50 iz vseh krajev mile slovenske domovine. Zvečer po pogrebu so se zbrali žalujoči rodoljubi v gostilnici pri „Sandwirthu“ in v iskrenih besedah spominjali se nepozabljivega rajncega ter ga stavili mlajšemu zrodu v izgled. Pokazalo se je, da seme, ktero je sejal Andrej Einspieler, ni padlo na skalovita tla, ampak da poganja kal v tisočerih srcih, in da koroška zemlja za Slovence ni zgubljen. Duh Einspielerjev veje v starem Gorotanu in nas bo oživljal, dokler ne dosežemo tiste veljave in tistih pravic, ki nam grejo kot prvotnim prebivalcem te dežele po našem številu in po državnih postavah. V to Bog pomoz!

Kaj nam poročajo prijatelji naši?

Iz Celovca. (Slovenščina pri naših uradih.) Okrajna sodnija v Šent-Pavlu šteje po uradnem številjenju 1729 Slovencev. Ali jih ni morda nekaj več, tega danes ne bomo preiskovali, saj

je to število zadostno, da bi človek moral misliti, da mora pri Šent-Pavelski sodnji vsaj en uradnik znati slovensko. Temu pa ni tako. Kajti poroča se nam, da nobeden sodnijskih uradnikov ne zna govoriti s slovenskimi kmeti. Ako pridejo torej trdi Slovenci k sodnji, ne morejo se zasllišati in cela stvar se mora izročiti drugi sodnji. Tako sta bila lansko leto tožena dva Slovenca za malo denarja. V Šent-Pavlu se nista mogla zgovoriti s sodnikom, in stvar se je morala izročiti Slovenjegraški sodnji. Tam se je zadeva s posredovanjem g. dr. Hrašovca z lepa poravnala. To bi bilo tudi v Šent-Pavlu mogoče, ko bi sodnik slovenski znal. Kdo povrne Slovincema pot, zamudo in stroške, da sta morala po nepotrebnem k drugi obravnavi v Slovenjigradec? Ali se tukaj ne godi Slovincem velika krivica? To in nekaj enakih resničnih dogodeb pa je naznanil slovenski odvetnik dr. Hrašovec vis. pravosodnemu ministerstvu, in to mu je po vis. nadsodnji v Gradcu odgovorilo, da je gosp. pravosodni minister baron Pražak to poročilo na znanje vzel, in da bo v svojem času potrebno ukrenil. Tako imajo tedaj Slovenci Šent-Pavelske sodnije upanje, da dobijo kmalo uradnika, ki jih bo razumel. Le na prava vrata je treba potrkati, pa se odprejo! Našemu rojaku, vrlemu g. dr. Hrašovcu, pa bodimo hvaležni, da se tako iskreno poteguje za nas! Le to še dostavljamo, da bi najbolje bilo, ko bi se v Dolnjem Dravbregu naredila posebna sodnja; saj bi tudi Slovenci iz Kotel, Tolstega Vrha, Guštanja in Libelič bližej imeli v Dravbreg, kakor v Pliberk.

Iz Celovca. (Poslušajmo se svojih pravic!) „Mir“ je svoje čast. bralce prosil, naj mu pošiljajo naročnino na dvojezičnih, t. j. na nemško-slovenskih nakaznicah. Take slovensko-nemške tiskovine imajo že davno na Kranjskem in Štajerskem; na Koroškem so pa zelo redke, čepravno imamo Korošci enako pravico do njih, kakor Kranjci. Od mnogih krajev na slovenskem Koroškem dobili smo odgovor: „Naša pošta nema slovenskih tiskovin.“ Če pa prašamo: zakaj jih nema? moramo odgovoriti: zato ne, ker jih Slovenci ne tirjajo. Takih poštarjev nemamo skor nič na Koroškem, da bi bili vneti za slovenske pravice in da bi iz svoje volje pisali po slovenske tiskovine; veliko več jih imamo takih, da jim do slovensčine mrzi, če stojijo slovenske besede prav pod nemškimi in jim nič niso na poti. Zato pa moramo mi sami toliko bolj glasno tirjati svojo pravico. Če je ne bomo tirjali, jo znamo še zgubiti; kajti poročalo se bo na Dunaj, da na Koroškem nihče ne mara za slovenske tiskovine, in pošiljali nam bodo samo nemške. Kako pa jih moramo tirjati? En sam nič ne opravi, kajti lahko dobi odgovor: „Le vi sami to tirjate, drugi so vsi zadovoljni z nemškimi tiskovinami. Dosegel ne bo nič. Naredite pa tako: Zbere se jih kakih 5 ali 6, ali še več posestnikov, in ti naj grejo k svojemu poštarju in naj zahtevajo, da naroči slovenskih tiskovin. Še bolje bo, ako svojo tirjatev na papir spišejo (saj štempeljna ni treba), se vsi podpišejo, in to izjavo poštarju osebno izročijo. Povedati pa mu morajo, da se bojo dalje pritožili, ako to nič ne pomaga. Taki skupni prošnji se poštar ne bo ustavljal, ker ne bo mogel reči, kakor se navadno zgodi, da nobeden ali le en sam to

zahteva. Ako bi pa vendar ne ustregel vaši prošnji, pritožite se pri poštne vodstvu (k. k. Postdirektion in Graz); naberite za to pritožbo kar mogoče dosti podpisov in kdor je posestnik, naj to zraven svojega imena pristavi. Ta pritožba na poštno vodstvo pa mora imeti štempelj za 50 kr. Pritožba se lahko naredi tako:

„Slavno c. kr. poštno vodstvo! V našem kraju prebivamo skoro sami Slovenci in le malo kaj nemškega razumemo. Vendar si naša pošta v . . . . . noče naročiti dvojezičnih poštne tiskovin, kakoršne so v rabi po drugih slovenskih krajih, ki so za naše kraje bolj pripravne, ker po njih tudi trd Slovence, ki nemški ne zna, lahko zvč, kako mora tiskovino rabiti in izpolniti. Ker se naš poštar v . . . . . na našo prošnjo, ki smo mu jo razodeli dne . . . . ., noče ozirati, obračamo se do slav. poštne vodstva z nujno prošnjo, naj našej pošti v . . . . . zaukaže, da si naroči dvojezičnih tiskovin; in tembolj upamo, da bo naša prošnja uslišana, ker smo prepričani, da je vis. c. kr. kupčijsko ministerstvo te dvojezične tiskovine v ta namen napraviti dalo, da ž njimi ustreže različnim deželam in narodom.

V . . . . . dne . . . . . 18 . . . . .

(sledijo podpisi.)

Od Zile. (Slovenci, zdramimo se!) Ime grškega izdajalca Efijalta pri Termopilah je gotovo znano vsakemu omikanemu človeku, dokler bo stal svet; tudi ime grdega izdajalca nikoli ne bo ugasnilo. V zgodovini slovenskega naroda bomo takih Efijaltov dosti imeli in potomci takih možev se jih bodo sramovali. Zadnja številka „Mira“ prinaša poročilo, da so v Brdah prodali tamošnje otroke nemškemu „šulferajnu“ za tisoč iskarijotovskih goldinarjev.

Slovenci, ne bodite zaspani! zdramite se in ne puščajte, da bi se vaši otroci po izdajalcih izneverili svojemu maternemu jeziku, ki ste ga s pravo katoliško vero vred kot predrago svetinjo podedovali po svojih vernih in pobožnih predstariših.

Iz Rožne doline. (Zakaj bi se morali slovenski otroci v ljudski šoli nemščine učiti?) „Poglejte mene, jes sem „tudi Slovenec“ in le, ker sem se nemščine naučil, sem postal gospod, kateri sem“. S temi besedami nekteri gospodje hočejo slovenske kmete pridobiti, da prikimajo k temu, da bi se slovenski otroci v ljudskih šolah v nemščini podučevali, ne pa, kakor je naravno, v slovenskem jeziku. Dobro „tudi Slovenec“, pa povej nam, ali si gospod postal samo za to, ker si se v ljudski šoli nemški učil? Ali že iz ljudske šole prihajajo glavarji, sodniki, zdravniki, pravniki itd.? Mislim, vsaki mora odgovoriti: „Ne“, ampak jes sem še moral 12 let, mogoče še več, sredne, visoke šole obiskovati, moji starši so morali mnogo plačevati, če so tudi s slovenskimi rokami delali, da sem postal gospod, kateri sem. Ljudska šola, ako bi tudi popolnoma nemška bila, ne zadostuje, da bi kdo gospod postal, ker tista je samo zato, da se v nji otroci učijo, česar jim je za vsakdanjo življenje potrebno: kerščanski nauk, brati, pisati. Kdor pa hoče gospod postati, mora više šole obiskovati, in še le tam se dovolj nemščine nauči. Le na podlagi maternega jezika se bodo otroci

lahko naučili v šoli toliko nemščine, kolikor je potrebujejo za domačo rabo. Zato Slovenci, ne dajte se po takih praznih besedah vloviti in pregovoriti, ampak ostanite stanovitni, ter tirjajte odločno poduk v slovenskem jeziku. Otroci vam bodo hvaležni. Takim „tudi Slovincem“ pa velja to, kar se je nekemu dijaku na vseučilišču v Gradcu prigodilo, kateri je bil Slovenec rojen, pa je svojo narodnost zatajil, ter je hotel v društvo nemških dijakov vstopiti. Dobil pa je od poštenih Nemcev primeren odgovor: „Kar si — Slovenec namreč — nočeš biti; kar pa hočeš biti, to pa nisi, zato pojdi; takih odpadnikov ne potrebujemo.“ Taki „tudi Slovenci“ se mi nekterim živalim podobni dozdevajo, kateri niso ni tič ni miš; v naravoslovji se imenujejo „netopirji“, koroški Slovenci pa jim pravimo: „mračnjaki“.

Iz Zgornjega Roža. (Za družbo sv. Cirila in Metoda.) Res bi bilo potrebno, da bi tudi v našem kraju napravili podružnico sv. Cirila in Metoda, ker ta družba hoče nam skrbeti za katoliške in slovenske šole. Ljubi slovenski stariši, kateri zaklad vam je ljubši na svetu, kakor vaši otroci? Če pa svoje otroke ljubite, bote ja skrbeli, da zrastejo kakor poštene kristjani in zvesti Slovenci, kakor ste vi. Kaj pomaga vsa učenost, če je pa srce skaženo? Kaj ti pomagajo vsi jeziki, če pa nobenega toliko ne znaš, da bi mogel v tistem jeziku prebirati bukve in časnike in se tako omikati? Kdor svoj materni jezik dobro zna, je bolj učen, kakor tisti, ki zna tri jezike le na pol. Marsikdo se je že klatil po svetu, nazadnje je pa še rad prišel domu, in slovenščina je bila spet dobra. Nekaj jih že gre po svetu, pa največ jih ostane doma, in tisti se morajo izučiti v slovenskem jeziku. Podpirajmo torej družbo sv. Cirila in Metoda, da bo tudi ona nam zamogla priskrbeti katoliške in slovenske šole.

Od Vrbskega jezera. (Prazen izgovor.) Kakor na komando začeli so naši nemškutarji spet trobiti: „Šola naj bo nemška, saj slovensko se naši otroci tako že doma naučijo.“ Ja, potem pa Nemcem ni treba nobene šole, ker nemško se njih otroci naučijo tako že doma? Čemu pa imajo in plačujejo potem drage šole? Menda pač zato, ker ni zadosti, da človek kak jezik samo govoriti zna, treba je še tudi, da zna v tem jeziku pisati in brati. Tega se pa doma ne nauči. Ko bi stariši svoje otroke še pisati in brati koj doma učili, potem pa res ni treba nobene šole. Mnogi stariši pa tega ne znajo ali pa časa nemajo, zato so pa šole, da se otroci tam učijo pisati in brati. Če je pa šola nemška, kje in kdaj se bo otrok naučil slovenskega branja in pisanja. Ali mar ni dobro, če zna vojak svojim staršem ali bratom pisati iz tujih krajev? Ali mar ni dobro, če znaš prebirati slovenske časnike in bukve? Kje se hočejo otroci tega naučiti, če ne v šoli? Zato mora biti šola slovenska. Ali nas zdaj zastopite?!

Od Zile. (Laž ima kratke noge!) V svoji 102 št. starega leta je časnik „Fr. Stimmen“ pravil, da so prišli odborniki iz Strajevesi v Celovec se zahvalit deželnemu šolskemu совету za to, da je prestavil učitelja Vilčnika. Pa že v 3. št. novega leta ta list sam preklicuje to vest, in pravi, da se je le župan sam zahvalil, pa ne za to, da je bil g. Vilčnik prestavljen, ampak za to, da so

tako hitro družega poslali namesto g. Vilčnika. No, to pot bi si bil župan lahko prihranil, saj je tako navada, če se kak učitelj prestavi, da pride drug namesto njega, ali se že kdo zahvali za to ali pa ne. Gospodu Vilčniku pa list v tej drugi številki vso čest daje in pravi, da so bili z njim vsi zadovoljni; prej je pa vse drugače pisal. Zato bi temu časniku svetoval, naj se več ne prenagli s svojimi poročili, da mu ne bo več treba, samega sebe bít po ustih! — Res je g. Vilčnik vse hvale vreden učitelj. Zato so ga v Gorjah vsi radi imeli, in še prosili so dež. šolski совет, naj ga jim tam pusti.

Zdaj naj pa „Freie Stimmen“ preklicujejo še svojo drugo laž, da so g. Vilčnika skušali častivredni duhovni vloviti v svoje mreže! Naj povejo ime tistega duhovnika, da ne bo svet mislil, da si je list to novico zvil kar iz trte! Zdaj molčite, kaj ne? To je res moško in junaško, v koga kamen zagnati, potem pa bežati!

Iz spodnjega Roža. (Naj se učijo slovensko!) Ko so bile razpisane učiteljske službe v Bajtišah, v Kapli in na Dholicu, je „Mir“ po pravici obžaloval, da se od prosilcev ne tirja, da bi znali tudi slovensko. Nek dopisnik iz spodnjega Roža pa se v časniku „Fr. Stimmen“ nad tem huduje in pravi, če se bo povsod zahtevalo, da mora učitelj slovensko znati, kam pojdejo potem pa nemški učitelji? Jaz pa „Miru“ čisto prav dam in tistemu dopisniku odgovorim: nemški učitelji naj grejo v nemške kraje! Če pa se jim med Slovenci tako dopade, da k nam v službe silijo, naj se naučijo prej našega jezika! Od vsacega delavca se tirja, da mora svoje delo znati, učitelj pa mora znati tisti jezik, kterege govoriijo otroci, drugače jih ne more učiti. Trgovec mora slovensko znati, če hoče pri nas kupčije delati, uradnik, ki k nam pride, mora slovensko znati, kako je pa to, da učitelju med nami bi ne bilo treba slovenščine? Pa mi že vemo, čemu nam Slovincem pošiljajo nemške učitelje!

Iz Blejske okolice. (Čujte, kaj žganje dela!) Žganje je v zimskem mrazu nevarno, in dostikrat se je že slišalo, da je od žganja pijan človek zaspal in zmrznil. Žganje namreč ne greje, ampak hladi. Od vina napit človek ne bo tako brž zmrznil, ker mu vino kri po žilah podi in ga tako greje. Po žganju pa se kri iz udov nazaj umakne, in če tak v snegu zaspil, lahko zmrzne. Tako se je godilo tudi Matevžu Hrastniku, p. d. Vozlu iz Bohinjske Bele. Na Silvestrov dan starega leta je šel po drva. Napil se je žganja in ga vzel še seboj, da ga je celi den srkal, jedel pa menda nič ni. Nazaj gredé je menda bil pijan, kajti voz z drvimi so našli prevrnjen, vol pa je sam brez voza in kmeta prišel domu. Vola je menda še sam odrešil, ko se je voz prevrnil. Voznik pa je še nekaj časa naprej šel proti domu, potem pa truden, slab in pijan v sneg sedel in zmrznil. Našli so ga drugi den. Ko bi bili že zvečer šli ga iskat, bili bi še živega dobili.

Deželni zbori.

Celovec. Gozdanje so se ločile od Loge vesi in dobijo lastnega župana. — Novo postavo, kako

se ima povračati škoda, storjena po divjačini, je zbor s 16 proti 16 glasi zavrgel. — O tej stvari je bil živ razgovor. Nekteri poslanci so trdili, da kmeti ne dobijo zadostno plačane škode, katero jim dela zverina. — Deželni odbor bo vlado naprosil, naj občine oprosti pozivov v kazenskih zadevah, to se pravi, če koga iščejo zavoljo hudodelstva ali prestopka, naj to opravijo žandarji sami brez županov. — Občini Črnski se dovoli 2000 gld. za Javorsko cesto. — Nekterim učiteljem se bojo zvišale plače. — Po vodi poškodovanim v Črni, Možici, Prevaljah in Guštanji se dovoli 1000 gl. podpore. — Dr. Luggin in dr. Traun se jezita, da je pravosodni minister dovolil, da se sme v gruntne bukve tudi slovenski zapisovati. Deželni predsednik odgovori, da deželni zbor nema pravice, presojati ministerske ukaze; to spada v državni zbor. Slovenski poslanec Muri se potegne za pravico slovenskega jezika. Hvala mu!

Gradec. Za železnico iz Poličan v Slatino se dovoli 400.000 gld. podpore. — Za spomin cesarjeve 40letnice se dovoli 50.000 gld. v dobrodelne namene.

Ljubljana. Deželne urade hočejo preosnovati in nekterim uradnikom dati začasne doklade. — Posilna delavnica, v kateri je 400 zaprtih, iz raznih dežel tje poslanih, je že pretesna. Zato jej hočejo prizidati novo poslopje, ki bo stalo okoli 40.000 gld. — Veliko nejevoljo je zbudila po listih priobčena izjava koroškega deželnega predsednika barona Schmidta, da ljubljanska posilna delavnica ni pripravna za Nemce, ker se vse le slovenski podučuje. Kranjski poslanci pa trdijo, da imajo nemški posiljenci od nekdanj nemški poduk in da torej g. baron Schmidt ni dobro podučen.

Gorica. Zidati hočejo deželno blaznico (no-rišnico). Voljen je poseben odsek, ki bo to reč pretresoval in stavil potem svoje nasvete.

Dunaj. Dolenje-avstrijski dež. zbor je dovolil 2000 gld. podpore nemškemu šulferajnu. Upamo, da se bo tudi kranjski deželni zbor spomnil na družbo sv. Cirila in Metoda.

Praga. Nemcev še ni v zbor, čeravno jih močno vabijo. — V Pardubicah bojo zidali posilno delavnico.

Levov. V deželi mislijo zidati več vojašnic (kosarn), katerih zdaj primanjkuje. — Rusini se pri- tožujejo, da se jim kratijo pravice v ljudskih šolah.

Kaj dela politika.

Črni oblaki, ki so nam grozili z vojsko, so se nekoliko razvlekli. Pravijo, da je hotel Bismark našega cesarja naščuvati v boj z Rumom, Avstrija mu pa ni šla na led, ko je čutila, da od Nemca nema pričakovati pomoči, ko bi se jej obrnilo na slabo. Zdaj se je Bismark pa Rusom lizati začel, da ne bi sam ostal, ko bi ga Avstrija zapustila. Stvari so tako zamotane, da vladarji menda sami ne vejo, pri čem da so. Zdaj se govori, da se bo ohranil mir; Nemeec pa hoče spet sto milijonov, da poveča svojo vojsko; Rus odstavlja Poljske častnike, ker jim ne zaupa; Rumunija se oborožuje, — to vse ne kaže posebno na mir. — Danes se je zbral spet državni zbor. Nemški konservativci se hočejo menda potegniti za

versko šolo. — Na Češkem se nekteri poganjajo za spravo med Nemci in Slovani.

Gospodarske stvari.

Pitavne svinje.

Kdor hoče svinje rediti za to, da jih zakolje ter si priskrbi suhega mesa, doživi lahko, da mu svinje ne žró več, ko bi še to najrajši imel. Karkoli jim človek prinese, vsega se malo lotijo, potem pa pusté na miru. Lahko se torej zgodi, da začnejo hujšati. To je vsekako sitnost; za-njo bi človek kaj rad dobil zdravilo.

Tako zdravilo se tudi nahaja in ne stane, Bog zna, koliko truda ali denarja. Zdravilo je čisto priprosto. Vzame se kak škaf ali enaka lesena posoda, ki drži vodo. Va-njo se nasiplje ovsca za dva do tri prste na debelo in potem se potrese oves s soljo. Tacih plasti ovsca naredi si toliko, kolikor ti je treba za dva dni. Nazadnje pa se vlije vode, ne preveč, pa toliko, da je ves oves v vodi. Ker se oves raztegne, zato ne sme biti posoda prepolna.

Dve pesti tega ovsca daje se potlej vsaki svinji, na den in čudo, kako da ti bode žrla. Vse kar ji daš, ti požre z največjo slastjo. To zdravilo je lahko in torej upamo, da se ga bodo naše gospodinje rade poprijele, če bo treba. „Sl. G.“

Za poduk in kratek čas.

Družba sv. Cirila in Metoda.

Velike krivice se godijo nam Slovincem na šolskem polju. Po eni strani se nam usiljujejo nemške, po drugi pa laške šole. Koroškim Slovincem pravijo, da človek brez nemščine ne more srečen biti, primorskim Slovincem pa hvalijo in v zvezde kujejo laški jezik; le slovenščina je povsodi zavržena, čeravno se tudi s pomočjo slovenskega jezika lahko obhodiš veliko sveta. Slovenec razume Hrvata in Srba, Rusa in Bolgara, Slovaka, Čeha, Moravca in Poljaka. Slovanov je več, kakor vseh Nemcev in Lahov skupaj, in dežele, po katerih prebivajo Slovani, so tako prostorne, da bi lahko deset takih dežel iz njih izrezal, kakoršna je Nemčija. Pa to naj bo, kakor hoče. Mi svojih otrok ne pošiljamo zato v šolo, da bi jih potem ložej pognali po svetu. Naj ostanejo doma in naj se tukaj pošteno preživijo! Pridno delati in lepo živeti, je več vredno, ko govoriti deset jezikov. Naši nasprotniki imajo radi v ustih pregovor: „Kolikor jezikov znaš, toliko človekov veljaš.“ Mi vemo pa še za druge pregovore. Eden se glasi: „Dalje, ko greš, dalje ti kažejo!“ in drug pravi: „Povsod je dobro, doma je najbolje.“ Na tujem nam ne cvetijo vselej rožice; marsikdo je šel že po svetu, pa je rad nazaj prišel. To je pa gotovo, da izmed 100 otrok komaj eden po svetu gre, in še tisti ne vselej na Nemško. Zakaj bi se moralo zavolj enega drugih 99 nemško učiti? Pri vseh narodih se otroci podučujejo v svojem maternem jeziku, zakaj da ravno pri nas ne? Mi bi še nič ne rekli, ako bi se nemščina pametno učila še le v poznejših letih, kedar

bi enkrat otroci v svojem maternem jeziku brati in pisati že dobro znali. Tako pa se z nemškim podukom začne že v prvem ali drugem letu, in potem je vse nemško skozi celih sedem let. Otroci se v svojem maternem jeziku ne naučijo niti pisati in brati, šola je za nje brez koristi, ker ne zastopijo učitelja, kaj jim pravi, in kedar šolska leta minejo, tudi nemščine toliko ne znajo, da bi zamogli brati in razumeti nemške bukve in časnike in se tako omikati.“ To je narobe svet: šola ni za to, da bi se otroci učili tujih jezikov. Šola je zato, da se tam požlahtnuje otroško srce. Tukaj se ima otrok učiti, zakaj in kako je treba ljubiti Boga in bližnjega. Tukaj ima učitelj vsajati v otroška srca krščanske čednosti, ki človeka prerodijo in požlahtnijo. Ali je učitelju mogoče vplivati tako blagodejno na otroško srce, če mu govori v jeziku, ki je otroku popolnoma neznan? Razun tega morajo pa otroci še kaj družega znati: računstvo, brati, pisati; razklada se jim v kratkih odstavkih zgodovina starih in novih časov, živali, rastline, rude, slovnica ali razlaganje maternega jezika; naučiti se morajo, svoje lastne misli zapisati, kak račun (rajtengo) narediti ali komu pisati kako pismo. Koliko se bojo naučili od vsega tega, ako se jim razklada vse v nemškem jeziku, kterelega malo ali nič ne razumejo? Pač pravijo nasprotniki slovenščine: „Saj slovensko se otroci že doma naučijo.“ Pa to so prazne besede nespametnih ljudi. Potem bi Nemci ne potrebovali nobenih šol, ker nemško se njih otroci že doma naučijo; v šolah pa je pri Nemcih spet vse koj nemško. Če nemško tako že znajo, kaj se pa potem učijo? Vedite torej: veliko je besed, katerih kmet ne pozna, ko bi se jih v šoli ne učil. Nemški kmeti bi ne razumeli nemških bukev, ko bi ne hodili v šolo. Tako je tudi pri Slovencih. Veliko jih je, ki pravijo: „Sedanje slovenščine ne zastopim, to je čisto nov jezik, kakor je zdaj v bukvah in časnikih.“ Ljubi moj, kdor hoče omikan biti, mora še druge reči poznati in z imenom poklicati znati, ne samo ovco in kozo, hišo in mlin, drevo in travo, brata in sestro. Divjaki v Afriki imajo le malo besed, ker jih le malo potrebujejo. Bolj pa ko je narod omikan, več besed potrebuje. Za vsako novo mašino je potrebno novo ime, ja, za vsako novo misel, društvo, igro, politično stranko itd. Kmet ne pozna vseh gosposkih jedil, zato jih tudi imenovati ne zna; kmet ne pozna vseh dežel, mest, živali, oblek, orodij v tujih deželah. Če hočeš vse to znati, treba ti je šole. Če bereš kako besedo, ki je ne zastopiš, ne bodi hud na bukve in na tistega, ki jih je pisal, ampak jezi se rajši čez tiste, ki ti niso dali slovenske šole, da bi se bil teh besed naučil. Nikar ne reci, da že brez šole slovensko znaš, ampak vedi, da ima slovenski jezik toliko besed, da jih noben učeni profesor vseh ne pozna. Zato je pa treba šole, da se naučimo vsaj večine teh besed. Ali mar ni dobro in prijetno, če slovenske bukve in časnike gladko brati znamo in lahko zastopimo? Veliko lepega se lahko naučimo za to in za večno življenje. Kdor nič ne bere, nič ne vé; reven človek pa, ki ni hodil v velike šole, nema druge prilžnosti, da se omika in izobrazí, kakor s tem, da pridno prebira bukve in časopise. — Pa v šoli se je treba učiti tudi branja in pisanja. Če bi prav

res bilo, kar pa ni, da znajo otroci že z doma dobro slovensko, to bo vendar vsak pripoznal, da se pisati in brati po slovensko doma ne naučijo. Če je pa v šoli vse nemško, kje se bo otrok pa naučil, po slovensko pisati in brati? Ali ni žalostno, da naši otroci po osem let v šolo hodijo, potem pa še ne znajo spisati slovenskega pisma s slovenskimi črkami? Naj tedaj hvali nemške šole, kdor jih hoče, mi jih pa ne bomo. Nemške šole so dobre za nemške otroke, za slovenske otroke pa potrebujemo slovenskih šol. Za te se Slovenci potegujemo že veliko let. In v ta namen je ustanovljena tudi družba sv. Cirila in Metoda. Ta družba hoče Slovence priskrbeti slovenskih šol po takih krajih, kjer so najbolj v nevarnosti, da se ponemčijo ali pollaščijo. Imenovana pa je ta šolska družba po sv. Cirilu in Metodu, ker sta tudi ta dva sveta brata bila te misli, da se morajo Slovenci omikati na podlagi slovenskega jezika. Dokler so laški in nemški duhovni po naših krajih oznanovali sv. vero, niso dosti opravili, ker jih ljudstvo ni razumelo. Sv. Ciril in Metod pa sta pridigovala v slovenskem jeziku, tudi sv. pismo sta prestavila na slovenski jezik in celo sv. mešo sta brala v staroslovenskem jeziku. Sv. Ciril je za Slovane izumil posebne črke ali pismenke, ki so še zdaj v navadi pri mnogih Slovanih. Obhodila sta skoraj vse slovanske dežele in ljudstvo se je rado krstili dalo. Kakor sta svetnika, tako deluje ali hoče delovati tudi po njih imenovana šolska družba, ki ima svoj sedež v Ljubljani, podružnice pa tudi že na Koroškem, v Celovcu in pri Beljaku, pa na Zili; snujejo se pa tudi že drugod. Ta družba dela v katoliškem in slovenskem duhu in želi, naj bi se slovenski otroci izrejali in izgojevali v maternem slovenskem jeziku, pa tako, da postanejo zvesti katoličani. Družba hoče ustanovljati take šole. Toda šole so drage, treba je za-nje dosti denarja. Družba bo tedaj le potem zamogla kaj storiti za nas, ako jo krepko podpiramo. Vsi pošteni možje nam to družbo priporočajo, zato moramo res kaj več storiti za njo na Koroškem. Snovati moramo podružnice. Kako se to godi, povemo prihodnjic.

Smešničar.

Oče: Dobro ljubi Marka! da si prišel na odpust. No kako se ti dopada pri vojakihi?

Marka: Oče! prav dobro; prav spodobno z nami ravnajo, nas ne tikajo, ampak vikajo. Ni dolgo, kar me je clo moj stotnik nagovoril: „Vi osel!“

Kaj je novega križem sveta?

Na Koroškem. V Šmihelu pri Pliberci snujejo Cirilovo podružnico in pa posojilnico. Bog daj srečo! — Posojilnico hočejo ustanoviti v Kotmari vesi za Kotmaroves, Žihpolje, Bilčoves, Hodiše in Vetrinj. Dobro! — Vrli župan Šlemic v Št. Janžu snuje Cirilovo podružnico za spodnji Rož, in je volje, tudi pomagati, da se osnuje posojilnica. Živio! Rožani, podpirajte ga! — Obrtna šola v Volšpergu se bo opustila. — Veliko se toži po deželi

zoper krošnjarje, ki ljudem ponujajo slabo blago. — Umrl je v Gradcu lekar Birnbacher iz Celovca. — V Perovi pri Beljaci je umrl č. g. dekan V. Lesjak, zvest rodoljub slovenski. — V Rajbeljnu je nek 62letni mož do smrti oklal rudarja Popodija, ki ga je dražil. — Vrbsko jezero je že vse premrznjeno, da se lahko vozi po ledu. — Z nožem v trebuh sunil je znan Celovski šnopsar krčmarja Messnerja v Št. Rupertu. Rana menda ni smrtna. — „Freie Stimmen“ ovaja nekega učitelja v Goričiški dolini, da se zanima za slovenske knjige in časnike. Strašno! tak je pač hude kazni vreden. — Zbolel je č. g. Kališnik, župnik v Št. Martinu pri Beljaci. — V Seebachu pri Beljaci so ulanci s sabljami napadli in hudo ranili nekega 19letnega mladenčca. — Iz Možice se nam piše, da imajo rudarji nekega človeka in tovarša, ki jih pri gospodih vedno toži, črni in ovaja. Sram ga bodi, to ni možko!

Na Kranjskem. V Ljubljani bojo ustanovili šolo za deklice, kjer se bojo učile ščipkarije in drugih ženskih ročnih del. — V Ljubljani je umrl trgovec g. K. Tavčar. Bil je zvest rodoljub. — Namesto „Slovana“ bo v Ljubljani po dvakrat na mesec izhajal „Slovanski svet“ in veljal 3 gld. Prinašal bo novice in politične zadeve iz vseh slovanskih dežel, zato bo marsikomu dobro došel. Ako bo list pisan v katoliškem duhu, potem je pričakovati, da najde dosti naročnikov. — V Dolenjem Vrhu je umrl 33letni posestnik Franc Bolejanc tisti dan, ko se je rodil njegov sinček. Pogreb in krst sta bila na tisti dan. — V Ljubljani in po okolici hudo razsajajo osepnice (koze) ljudje mrjejo močno, stari in mladi. — Zmrznil je učitelj Fr. Kugler na Smuki. — V Brdu je umrl zdravnik g. Janez Ruprecht, doma iz Železne Kaple na Koroškem. V Brdu je bival že 25 let, in hvalijo ga, kako je bil priljuden in zmirom vesel človek.

Na Štajerskem. Pri volitvi kr. šolskega sveta v Št. Lenartu v slov. gor. so zmagali zdaj prvokrat Slovenci. Slovan gre na dan! — Pri občinski volitvi za Celjsko okolico so v tretjem razredu zmagali Slovenci, v drugem in tretjem pa Nemci. Celjani so pred to volitvijo grozili, da ne bojo nič več kupovali od takih kmetov, ki volijo na slovensko stran. Slovenci se pa tudi lahko izogonejo nemškutarskih krčmarjev in trgovcev, in radovedni smo, komu bo prej zmenjkalo sape? — Pri Grašanih pod Celjem je zmrznil delavec Kostnikar. — Mariborska sodnija išče dr. Harpfa, prejšnjega urednika časnika „Marburger Zeitung“. K tej vesti dostavlja „Slov. Gospodar“: „Čudno se nam zdi, kako je mogel tako velik Nемеc priti v izgubo?“ — Pogorel je neki kmet v Hramšah pri Celju. — V Kozjem sta šla dva na lov. Eden pade, puška se sproži in ubije tovarša. — Na Graških velikih šolah se je ustanovilo društvo „Slavia“ za študente iz vseh slovanskih dežel. — V Trbovljah je v jami zasulo 34letnega oženjenega delavca Žagarja. Čujte in molite, ker ne veste za dan in uro! — Pogorela je parna žaga gosp. Plešivčnika pri Slov. Bistrici. — Na Štajerskem se že slovenski uraduje. Pri Celjski sodniji se je lani uložilo 557 slovenskih uknjižeb. — Nov veliki oltar dobi stolna cerkev v Mariboru na stroške mil. g. knezoškofa.

Na Primorskem. Naučni minister je dovolil 500 gld., da se bo kopalo pri Ogleju, kjer je pod zemljo veliko starin. Tam je namreč stalo veliko rimsko-slovensko mesto Oglej (Akvi-leja). — V papirnici v Podgori pri Gorici delajo tudi ob nedeljah in praznikih. Delavci so prosili, naj bi bili ob nedeljah prosti, pa se jim ni dovolilo. Čudno! ali nemamo postave zoper nedeljsko delo? Morda pride čas, ki bodo praznovali še ob delavnikih! Pri Hrpeljah je zmrznil mlad delavec; pri Divači pa nek 74letni berač. — Umrl je č. g. Doljak, dekan v Komnu. Bil je zvest rodoljub. N. v m. p. — Iz Trsta se vedno čuje o samomorih.

Po drugih deželah. Iz vseh delov sveta pridejo poročila o strašnem mrazu. Ne vemo se spomniti, da bi bilo katero zimo toliko ljudi zmrznilo, kakor letos. V Bosni je snega za en seženj. V hrvaškem primorju je bila huda burja in tak mraz, da je zmrznilo veliko ljudi in živine. Tistokrat ste se potopili tudi dve barki. Na Poljskem in Ruskem je zmrznilo veliko ljudi in živine. Tudi iz drugih dežel prihajajo podobne vesti.

Poslano.

Čestito uredništvo „Mira“ v Celovcu.

Blagovolite objaviti v „Miru“ sledeče vrstice:

Iz Brda. Častitim bralcem „Mira“ naznanim, da nisem ne načelnik, in tudi ne ud tukajšnjega šolskega sveta. Odpovedal sem se tej časti že ob koncu preteklega leta iz občežnanega vzroka; zatorej zgubi poročilo iz Brda pri Zili v 1. listu „Mira“ gledé na mojo osebo svojo podlago in veljavo. Kar pa mladi pisatelj F. G., nekdanji moj šolar in strežen pri oltarji, dalje zoper me piše, ni vredno odgovora ter izvira iz njegove že prirojene mu „ponižnosti in skromnosti“.

J. L., župnik.

Prošnja.

Nemški „šulferajn“ vsiljuje mnogim šolskim knjižnicam po našem okraju knjige, ki so nam brez vse koristi, ker so pisane v jeziku nam in našim otrokom nerazumljivem. Zato je sklenil občni zbor naše podružnice, ustanoviti za naš okraj podružnično knjižnico, iz ktere bi se knjige v prvi vrsti izposojevale častitim gospodom katehetom in narodnim učiteljem. Ti bi jih potem izposojevali slovenski mladini, ki se naj iz njih privadi lepemu slovenskemu jeziku in navzame ljubezni do vere in domovine. Ker nam pa naša sredstva ne pripuščajo, mnogo v ta namen storiti, obrača se podpisano načelnništvo do velečastitega občinstva, da nam blagovolijo podariti primernih knjig.

Podarjene knjige naj se blagovolijo poslati sedanjemu knjižničarju, č. g. Val. Krautu, župniku na Brnci (Fürnberg bei Villach).

Šent-Lenart pri sedmih studencih, januarja meseca 1888.

Načelnništvo „podružnice sv. Cirila in Metoda za Beljak in okolico“:

Matija Wutti l. r., Janez Wuherer l. r.,
načelnik. tajnik.

V a b i l o.

„Podružnica sv. Cirila in Metoda v Zilski Bistrici“ bo imela 29. januarja 1888 v gostilnici gosp. Franca Janaha v Bistrici svoj prvi občni zbor po tem-le dnevnem redu:

1. Sprejemanje novih udov.
2. Pozdrav predsednika.
3. Poročilo zapisnikarja.
4. Volitev novega načelnštva.
5. Volitev zastopnikov za glavni zbor.
6. Slučajni govori in nasveti.

Začetek zboru bude ob treh popoldne.

Uljudno se domači in tuji udje in vsi tisti va-bijo, ki želé k imenovani podružnici pristopiti, in prosijo, da bi prvi občni zbor najmlajše koroške hčerke v prav obilnem številu počastili.

Začasno načelnštvo.

Zahvala.

Prisrčna hvala bodi izrečena vsem za mnogotero ljubezen in sočutje, katero ste nam skazali o smrti in pogrebu našega sorodnika

monsignora Andreja Einspielerja.

Vsem sploh in vsakemu posebej obilno plati Bog!

V imenu vse hvaležne rodovine:

Lambert Einspieler,
kanonik,
kot bratranec.

Gregor Einspieler,
mestni kaplan.
kot stričnik.

Zahvala.

Pretužni glas, ki je počil dne 16. t. m., da je nehalo biti za vse dobro vneto in do skrajne meje požrtvovalno srcé našega monsignora Andreja Einspielerja, našel je z vseh stanov in strani naše mile domovine prisrčno sočuten odmev v premnogih sožalnih brzovjavah in pismih, v krasnih vencih s pomenljivimi napisi na dražih trakovih in posebno še v zarés sijajnem sprevodu k zadnjemu počitku.

Podpisani odbor šteje si v dolžnost, najiskrenejšo zahvalo izreči vsem, ki so kakor koli svoje sočutje, spoštovanje in ljubezen do pokojnika izkazali.

Bog tisočero poplačaj vsem!

Odbor družbe sv. Mohora.

Loterijske srečke od 21. januarja.

Gradec	36	88	28	86	23
Dunaj	20	13	86	44	76

Zamenjal je nekdo dne 18. t. m. zvečer pri sestanku častilcev rajncega msgr. Andreja Einspielerja v gostilni „pri Sandwirthu“ črn klobuk. Uljudno je prošén, taistega proti svojemu zameniti v tiskarni družbe sv. Mohora.

Farovsko vino, l. 1887, po 12 kr. liter je na prodaj. Več se zve v administraciji „Mira“.
3-1

Nove izdaje!

Nastopne molitvene in poučne knjige so izšle v novih izdajah, in sicer:

Sv. Alojzij, ali šestnedeljna pobožnost v čast sv. Alojzija. Pridjane so molitve za občno službo Božjo in življenje sv. Stanislava Kostka. Spisal **V. Lah.** — **V. natis.** V polusnje vezana z marmornatim obrezkom 45 kr.; v usnje vezana z zlatim obrezkom 60 kr.; v usnje vezana z zlatim obrezkom 80 kr.; v usnje vezana z zlatim obrezkom in pozlačena 1 gld. 10 kr.

Getzemani in Golgata, šola ponižnosti, pokorščine in ljubezni do smrti. Bukve premišljevanja in molitve k časti britkega trpljenja in smrti našega Gospoda Jezusa Kristusa, po premišljevanji pobožne nune Ane Katarine Emerih in po spisih najimenitnejših častilcev presvetega trpljenja našega Zveličarja. Spisal **Janez Volčič.** — **VI. natis.** V polusnje vezana z marmornatim obrezkom 1 gld. 10 kr.; v usnje vezana z marmornatim obrezkom 1 gld. 30 kr.; v usnje vezana z zlatim obrezkom 1 gld. 70.

Naša ljuba Gospa presvetega Srca. Poučivne in molitvene bukve častilecem Matere Božje. Iz nemškega posnel **Janez Volčič.** — **III. natis.** V usnje vezana z marmornatim obrezkom 90 kr., v usnje vezana z zlatim obrezkom 1 gld. 30 kr.

Sveta ura moliti Jezusa v Zakramentu ljubezni Božje, ali: Obiskovanje presvetega Rešnjega Telesa in počeševanje vselej neomadežane Device Marije, za vse dni v mesecu poleg sv. Alfonza Li-gvorijana. Spisal **Janez Volčič.** — **V. natis.** **I. izdaja brez bratovščinske pobožnosti.** V usnje vezana z marmornatim obrezkom 90 kr., v usnje vezana z zlatim obrezkom 1 gld. 25 kr., v usnje vezana z zlatim obrezkom in pozlačena 1 gld. 50 kr. — **II. izdaja z bratovščinsko pobožnostjo.** V usnje vezana z marmornatim obrezkom 1 gld., v usnje vezana z zlatim obrezkom 1 gld. 40 kr., v usnje vezana z zlatim obrezkom in pozlačena 1 gld. 80 kr.

Te knjige se dobivajo v navedenih platnicah in po imenovanih cenah, pa tudi lepše vezane pri pod-pisanem in v vseh bukvarnah.

Cenik vseh mojih mašnih in poučne knjige, pošljem gratis po naročbi.

Vse moje molitvene knjige so od Ljubljanskega knezoškofjstva dovoljene.

Mat. Gerber, Ljubljana,
(Josip C. Gerber),

založna trgovina s papirjem in knjigoveznicó.

NB. Pri poštnih pošiljkih se plača od vsake knjige po 10 kr. več. 6-1